

Dataskydd.net Sverige
Alsnögatan 18
116 41 Stockholm

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Lund 2016-02-22

Remissyttrande Ds 2016:2 – Några frågor om offentlighet och sekretess

Inledning

Dataskydd.net anser att en så kallad dataminimeringsprincip bör gälla för offentliggörande av personuppgifter, på samma sätt som lagstadgas i EU:s dataskyddsförordning. Det innebär att man inte ska samla in, registrera och behandla mer personuppgifter än vad som är strikt nödvändigt för att uppnå ett visst mål. En sådan princip i grunden för sekretesslagstiftningen skulle innebära att offentliggörandet av personuppgifter gjordes avhängigt målsättningen med offentligheten: i de fall som granskning av maktutövande underlättas genom publiceringen av vissa personuppgifter, bör de publiceras. I de fall som granskning av maktutövande inte underlättas genom publiceringen av personuppgifterna, bör de inte publiceras.

Dataskyddsförordningen, art 5(i)(c).

Tillämpningen av denna princip påverkas inte av den lagstiftningsteknik som lagstiftaren valt för utformandet av sekretesslagstiftningen. Det inget hinder mot att ha en principiell utgångspunkt att offentlighetslagstiftningen ska underlätta granskning av maktutövande istället för att underlätta granskning av privatpersoner. De förestående förslagen är utformade enligt specifika önskemål från myndigheter, snarare än utifrån en principiell tanke om att offentlighetslagstiftningen ska underlätta granskning av maktutövande. Dataskydd.net välkomnar dock att insikten om att granskning av maktutövande och intresset för insyn i förvaltningen är viktiga grundpelare för offentlighetsprincipen.

Om ändringar i 3 kap. 1 § OSL

Dataskydd.net stödjer förslaget att sekretess ska överföras i flera led.

Om ändringar i 18 kap. 17-17a §§ OSL

Dataskydd.net avstyrker förslaget om utökad sekretess för utländska brottsbekämpande myndigheter.

Att mängden information som delas mellan polismyndigheter har ökat trefaldigt på 10 år är inte i sig en indikation på att det internationella samarbetet blir mer effektivt. Dataskyddsbestämmelser som skyddar individers rättigheter är inskrivna i internationella och europeiska konventioner om mänskliga rättigheter specifikt för att förhindra att myndigheter och företag slentrianmässigt överlämnar, utlämnar och samlar på sig personuppgifter. Utredningen borde ha presenterat anledningar att tro att det inte är sådant slentrianmässigt

Ds 2016:2, s. 60.

utlämnande som står för merparten av ökningen.

Behåller man den hittillsvarande sekretesslagstiftningen samtidigt som man uppmanar polisen att snabbt anpassa sig efter den nya europeiska dataskyddsregleringen för brottsbekämpande myndigheter, kan problemen utredningen beskriver istället få upplösningen att brottsbekämpande myndigheter arbetar mer effektivt och bara överför bara sådan data som faktiskt behövs överföras, till partners som faktiskt behöver ta emot datan.

Nya dataskyddsdirektivet.

Om ändringar i 27 kap. 9a § OSL

Dataskydd.net har inga invändningar mot förslaget.

Om ändringar i 39 kap. 3 § OSL

Dataskydd.net stödjer förslaget att utöka skyddet för privata uppgifter om offentliganställda, men är tveksamma till att ytterligare sekretessbestämmelser åtgärdar problemet utredningen identifierat.

DS 2016:2, s. 86, 91.

Insynsintresset medför att den offentliganställdes namn, lön och yrke fortsatt är offentlig. Den som vill spåra den offentliganställda i dennes hem kan använda sig av tjänsterna ENIRO.SE, RATSIT.SE, HITTA.SE eller någon annan återförsäljare av kontaktuppgifter till eller information om svenska privatpersoner. I riksdagens debatt om offentlighet, integritet och sekretess av den 22 april 2015 nämns ett enskilt fall där en offentlig tjänsteman upplevt sig trakasserad i och med att en enskild gjort väldigt många förfrågningar om utlämning av material.¹ Dataskydd.net vill mena att det är skillnad mellan att känna sig trakasserad av en stor mängd förfrågningar, och att känna sig hotad till följd av att en enskild har tillgång till privata uppgifter. Den första anledningen att inskränka offentlighetsprincipen är tveksam: myndigheter ska inte kunna begränsa insynen enbart genom att uppleva sig trakasserade om extra mycket insyn efterfrågas. Om den andra anledningen är genuin, så är det uppenbart att förändringar av sekretesslagstiftningen är otillräckliga för att uppnå målsättningen.

DS 2016:2, s. 92.

Betänkande 2014/15:KU15.

För att få ett bättre grepp om databehandling i svenska myndighetsväsendet, och som konsekvens ett starkare skydd av offentliganställdas skydd mot trakasserier i deras egna egna hem, bör Justitiedepartementet utvärdera Skatteverkets SPAR-register med anledning av EU-domstolens dom i mål C-201/14 av den 1 oktober 2015 (Smaranda Bara m. fl. vs CNAS/ANAF).² I domen tolkas ”korrekthetskravet” för databehandling som att dataöverlämningar inte kan ske utan att privatpersonen informeras om dessa.³ Enbart att överlämningen är lagstadgad innebär inte att privatpersoner anses informerade, i dataskyddsbemärkelse. Korrekthetskravet består i EU:s nya dataskyddslagstiftning,⁴ varför EU-domstolens praxis från C-201/14 inte bör antas påverkas av den nya lagstiftningen.

Curia C-201/14.

Om Sverige uppfyllde EU:s dataskyddsregler i den vanliga folkbokföringen, skulle möjligheten att spåra upp och kartlägga både offentliganställdas, deras närstående och andra privatpersoners livsbetingelser begränsas.

¹<http://www.riksdagen.se/sv/Debatter--beslut/Debatter-och-beslut-om-forslag/Arendedebatter/?did=H201KU15>

²<http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?num=C-201/14>

³Ibid. P. 38.

⁴Se artikel 5(i)(a) i detta dokument: http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/plmrep/COMMITTEES/LIBE/DV/2015/12-17/3_consolidated_text_EN.pdf

Om ändringar i 40 kap. 1a § OSL

Dataskydd.net stödjer förslaget, men saknar en motivering till att folkinitiativ (kommunala folkomröstningar) inte omfattas av den nya bestämmelsen. Att sekretess inte övervägdes vid införandet av möjligheten till folkinitiativ 1993 kan inte i sig anses vara ett skäl att fortsätta låta bli att överväga sekretess tretton år senare. Utredningen borde ha specificerat tydligare vad som gör medborgarinitiativ på europeisk nivå så särskilda att de kräver en annan sekretesslagstiftning än folkinitiativ. Just nu begränsar sig utredningen till att konstatera att ett sekretessbehov ”inte har framkommit”.

Ds 2016:2, s. 99-100.

Utredningen skriver ”Det finns därutöver ett intresse av insyn i vilka enskilda personer som lämnar sitt stöd för olika medborgarinitiativ. Det kan t.ex. vara av intresse att undersöka om ett visst initiativ stöds enbart, eller företrädesvis, av personer ur en viss socioekonomisk grupp eller från ett visst avgränsat geografiskt område.” Men med detta kan Dataskydd.net inte vara överens: medborgarinitiativ och folkinitiativ är inte formella förslag. De är ett uttryck för att medborgare engagerar sig tillsammans kring en gemensam fråga som de hoppas att politikerna kommer att föra upp som förslag.

Ds 2016:2, s. 102.

Den specifika utformningen av förslaget samt beslutsmakten för förslaget ligger fortsatt hos folkvalda politiker, och det är därför också hos de folkvalda politikerna som makten finns. Att använda medborgarnas verktyg för att lyfta vissa frågor med de folkvalda politikerna för att kartlägga deras grupptillhörigheter och profilera dem efter socioekonomisk status, bostadsplats eller politiska sympatier är inte nödvändigt: snarare kan dessa profileringar användas för att i ett senare skede skrämja de beslutsfattande folkvalda politikerna att ta medborgarnas förslag på mindre allvar. Detta måste anses särskilt oönskvärt vid folkinitiativ, eftersom de endast kan leda till rådgörande folkomröstningar.

Om ändringar i 40 kap. 3 § OSL

Dataskydd.net välkomnar förslaget.

Om ändringar i 10 kap. 16§, 22§ tredje stycket, 18 kap. 11 och 15 §§, 22 kap. 4 §, 35 kap. 1 § femte stycket och 19a § OSL, ändringar i bilagor

Dataskydd.net har inga invändningar.

Amelia Andersdotter

Ordförande, Dataskydd.net